

ker to, kar je po dopisnikovi novici učiteljski zbor 11. nov. sklenil, je že zapoved pred 10 leti bila, ker §. 19 „Entwurf der Organisation der Gymnasien“ itd. leta 1849 vverstuje materni jezik obligatnim naukom in v tej versti smo ga mislili v vseh gimnazijskih programih; le to nam je znano, da so ga pozneje izbrisali iz reda za maturo predpisanih naukov. Ako se mu zdaj spet poverne, kar se mu je vzelo, je pravično, — toda s tem samim, da bi se le skozi 8 let slovnica slovenska dolgočasno godla in berila brale, se ne bo spolnil ministerski ukaz od 8. avgusta, ki je dan za Ljubljano ravno tako kakor za Zagreb itd., kjer so že letos začeli lepo spolnovati cesarsko zapoved. In kar Horvati premorejo že letos, bomo premogli tudi mi Slovenci — saj prihodnje leto. Zato bomo pazljivo čuli nad tem, kaj se bo nadalje počelo za obveljavo ministerskega ukaza.

Iz Ljubljane. Kakor v nekterih drugih mestih so po cesarskem sklepu od 2. t. m. tudi v Ljubljani nekatere gospé in gospodične in nekteri gospodje za posebno pripomoč, ki so jo skazali bolnim in ranjenim vojakom, prejeli ali častno pohvalo Njih Veličanstva in pa zlati križec. Njih ekscelencija gospa grofinja Chorinska je v posebnem zahvalnem pismu prejela cesarjevo priznanje, — gosp. vitez J. Rutkovski, koncipist pri dež. poglavarstvu, je prejel zlati križ s krono, gosp. Jož. Vidic, magistratni tajnik, in gosp. Rajm. Vidic, policijski komisar, pa zlati križ za zasluge; razun teh je došla cesarjeva pohvala: gospej grofinji Terezii Aueršpergovi, gospej Aichholzerjevi, gospej baronovki Böckovi, gospej Bartavi, gospej baronovki Codellovi, grofinjama Joz. in Sof. Chorinskovi, gospodični Coppinovi, gospej Dorningerjevi, gospej Eiselnovi, gospodični Jerajevi, gospej Kalmanovi, bar. Mak-Nevenovi, Mornikovi, Pesiakovi, Rautnerjevi in njenima dvema hčerkama, Rudolfovi, Recherjevi, grof. Stubenbergovi, bar. Matildi Schmidburgovi, Schöppelnovi, Schifferjevi in njeni hčerki, Schafferjevi, Schreyerjevi, Trnkovi, Čikovi in Ulrichovi.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. Komisija, ki ima po cesarskem ukazu od 11. t. m. pretresti državne dohodke in stroške, se je že ustanovila; za pretres vojaških stroškov se je pa osnovala še posebna komisija, ktera bo svoje delo potem celi komisii predložila v prevdarek. — Vsaki dan se pričakuje tudi cesarski ukaz, ki bo poklical drugo komisijo v pretres državnega dolga. — Komisija za davkovske zadeve bo začela svoje dela še le prihodnji mesec, ker v ministerstvu dnarstva niso dodelale še vse reči, ki jih bo ta komisija v podlago svojega dela potrebovala.

— Po cesarskem ukazu se ima berž privseh regimentih cesarskih pešcov, kateri se ne štejejo k 2. armadi in k posadni armadi na Nemškem, vsaka kompanija od 100 vojakov zmanjšati na 80; zatega voljo naj se vojaki, kar jih je po tem takem pri vsaki kompanii od več, berž na urlavb spusté. Prihodnje leto naj se po novih rekrutih število vseh teh kompanij dopoldne na 92 vojakov.

— Sliši se, da v prihodnje bojo mogli cesarski uradniki različne jezike našega cesarstva bolj umeti kakor dozdaj. Dosedaj so mogli le tisti uradniki se skazati z znanstvom deželnega jezika, kateri imajo v kancelijah z ljudstvom opraviti. V prihodnje pa bojo mogli vsi uradniki, ki imajo v deželi kako službo, se naučiti deželni jezik in skazati, da ga znajo.

— Tudi za jude se pričakuje nova postava, ki jim ima vse tiste pravice dodeliti, ki jih uživajo kristjani. Te dni pa je dopis iz Lvova v uradnem dunajskem časniku „Wiener Zeit.“, ki judom obeta le dve reči, večino dunajskih časnikov zlo osupnil. Omenjeni dopis govori namreč le od tega, da se bo preklicala prepoved, po kateri judje

v nekterih deželah našega cesarstva ne smejo kristjanskih poslov, rokodelcov in učencov imeti, in drugič, da bo tudi ob veljavo prišla tista postava, ktera po 124 §. občnih derž. postavnih bukev velevala, da v judovsko ženitev mora kresija dovoliti. S samim tem — pravijo zagovorniki judov — jim pa ni dosti pomagano. Treba je, da se judom dovoli, kmetije imeti, ker sicer se ne bojo pravega kmetijstva poprijeli, dokler bojo le najemniki (štantmani). Znano je — pravijo — da v gornji in doljni Avstrii, na Štajarskem, Koroškem, Krajnskem in Teržaškem (z izuzetim Goriškim), na Tiroljskem, Horvaškem, Slavonskem, Serbskem, v Banatu, Erdeljskem in Dalmatinskem jud ne sme posestnik zemljiš biti, kakor le tam pa tam kdo po posebni cesarski milosti; — na Goriškem, na Českem, Marskem in Sležkem, v Galiciji, Bukovini in na Ogerskem smejo sicer judje kmetije imeti, pa večidel le take, ki so že od nekdanj judovske posestva; — na vojaški Granici je le 30 judovskim družinam dovoljeno v Zemunu prebivati in 30 hiš imeti; — samo na Beneškem smejo judje kakor kristjani kmetije imeti, in uživajo vse pravice kakor ti, in vendar — pravi „Presse“ — se tu očitno vidi, da je le prazen strah, ki ga imajo ljudje pred judovskimi posestniki. — Da se judom res marsiktera krivica godi in da je mnogo neumnih vraž zoper nje, je gotovo in to spozná vsak razviden človek; da bi bil pa jud deželam taka dobrot, kakor njih zagovorniki terdijo, se ne upamo podpisati.

— „Slov. Nov.“ pišejo 19. t. m., da predvčerajni do pol kolena segajoči sneg še zmiraj leži; že 39 let pada prvi sneg v dunajski okolici vselej pred 25. listopadom in leta 1852 se je vlekel do 23. grudna.

— Iz Kine so pripeljali nekoliko krompirja Iesem, od ktereга pravijo, da je za naše kraje pripraven. Večji krompir te sorte je 15 do 20, manjši pa 6 do 10 pavcov dolg; nekter je vmes, ki vaga čez 20 lotov.

Iz Štajarskega. Iz okolice Hitzakerške se piše „Gracarci“, da se je nekemu zamaknjenemu dekletu podnevi Izveličar prikazal, obdan od ognjene svetlobe, in da ji je prerokoval velike prekucije, zlasti pa to, da vse žganjarije se bojo zaperle, in da neki žandarsk lajtnant je izvoljen to doveršiti.

Iz Ogerskega. Šopronsko deželno poglavarstvo je vsem srenjam (občinam), ktere spadajo pod to poglavarstvo, unidan razpis poslalo, v katerem jim ukazuje, naj se na kak časnik naročé, iz ktereга bi natanko pozvedovali vse vladne postave in ukaze, zraven pa tudi vse, kar se imenitnega po svetu godí. Taka pot, zvediti novice, je gotovo bolja, kakor laži poberati iz ust družih.

Iz Poljskega. Ko je bil zadnjič car rusovski v Kamenicu, mu je hotla podolska gospóda pismo podati, v katerem ga prosi, naj bi se poljski jezik vpeljal v šolah in uradnijah, in naj bi nehalo preganjanje, ki ga rimskokatoliška cerkev terpi. Le po velikih težavah je prišla deputacija pred cara; al car ji je berž segel v besedo, rekoč: „Vem, da mi mislite neko pismo izročiti; al Vaše pritožbe niso postavne. To so zvijače. Ne pozabite, da je dežela rusovska, pa ne poljska, in zapomnite si dobro, da mi je stokrat ljubše hvaliti in zahvaljati, kakor pa grajati.“

Iz Laškega. Zmešnjava čez zmešnjavo! Poslednji novičar je povedal, da so zbori srednje Italije princa Carignana si vladarja izvolili; tudi smo rekli, da smo radovedni slišati, kakošen kruh bo iz te moke. In res je le zmešnjava čez zmešnjavo. Ko je deputacija se poklonila princu in ga prosila, naj prevzame vlado, si je lepo zahvalil za veliko čast, pa ji rekel, da „sveti vikših vlad“ ga overajo zdaj, ko je kongres pred durmi, vlado srednje Italije prevzeti; „namesto mene pa Vam svetujem viteza Buoncampagni-a izvoliti; on je ves mož zato“. In res se je svet princa Carignana berž spolnil; ni terpelo dolgo, da je bil Buoncampagni za vladnika izvoljen. Ko se je princ Carignan odkrižal vladarstva in je tako določno

nasvetoval Buoncampagni-a na mesto sebe, se je sploh mislilo, da tako mora biti po zapovedi Napoleonovi, — al telegraf iz Pariza je berž poderl to misel, ker je naznanil, da cesar francozki nikakor ni zadovoljen s to volitvijo. Ravno tako je pisal minister grof Walewski vsem poročnikom francozke vlade ter je zlo hud, da se je sardinska vlada tako prenaglila. Pri vsem tem pa se vendar še nič prav ne vé, kaj misli sardinska vlada zastran Buoncampagni-a, ki je izvoljen vladnik srednje Italije. Čudno pa je v teh homatijah posebno to in je nova zmešnjava v zmešnjavah, da toskanska vlada noče Buoncampagni-a; ona hoče le princa Carignana vladarja imeti; — in če je res, kar se govori, da tudi angleška vlada le s princom Carignanom vleče, bi vse to utegnilo le znamenje biti, naj bi se sardinska vlada prisilila, očitno se na noge postaviti zoper politiko francozko. Kakor pa se iz vsega kaže, kaj takega sardinska vlada ne bo storila, čeravno je v hudi zadregi. Saj iz tega, da se je Garibaldi odpovedal višjemu poveljstvu srednjeitalijanske armade, iz zgolj domoljubja je postal general-lajtnant sardinski, in se podal na otok sardinski, se more misliti, da sardinska vlada zdaj še noče strun zoper Napoleona tako napeti, da bi počile. Kako pa stoji s kongresom, se še tudi nič prav ne vé. Nekteri časniki angleški terdijo, da angleška vlada še ni povabljena v kongres, — drugi pa pravijo, da je že, in da se bo proti pogodbami udeležila kongresa. Kaj je resnica, ne vemo. Tudi se sliši, da ste te dni rimska in napolitanska vlada v Pariz pisale, da se hočete udeležiti kongresa, pa le proti temu, da se on ne bo nikakor vtikoval v njih notranje zadeve. Tudi španjska vlada je povabljena, ker ima dedne pravice v vojvodini parmiški. Nekteri časniki govore, da kongres se bo začel že 15. dan prihodnjega mesca, al gledé na to, kar smo ravno pravili, je kongres še delječ. Ako pomislimo, da je zbor v Zürich-u terpel 3 mesce in 4 dni, ki je imel podlago že zgotovljeno, — kako dolgo bo pač kongres terpel s tolikimi nasprotnimi misli? — Ker je Buoncampagni nenadoma stopil na čelo sreditalijanske vlade, bo gotovo več naših bravcov prašalo: kdo pa je ta Buoncampagni, od kterege se v poslednji laški vojski nič slišalo ni? Buoncampagni je bil pred začetkom laških homatij pooblastenec sardinske vlade v Firenci; ko pa se je vojska začela, je bil sardinski komisar v Toskani. Leta 1821 je bil v Rimu rojen iz rodu knezov Piombinov, kateri šteje več kardinalov in enega papeža. V mladosti svoji se je pečal z mnogoverstnimi vedami in je mnogo bukev spisal, ki so slovle po vsem Laškem. Leta 1854 se je iz Rima preselil na Sardinsko, in kmali potem je bil za poslanca v državni turinski zbor izvoljen. Izperva je bil predsednik državnega zbora; kmali pa ga je kralj sardinski izvolil za ministra nauka; pozneje ga je poslal za poročnika v Firence. Lahki mu oponašajo, da ni mož krepke volje in da je premehak, kar menda od tod izvira, da je krotak in rad vse z lepo in dobrovoljno opravi. To je mož, kateremu je sedaj osoda laške dežele izročena.

Iz Francozkega. Iz Pariza. Najnovejše bukvice, ki jih je Emil Girardin dal na svetlo pod naslovom: „Napoleon III. in pa Evropa“ so v prepoved djane. Zadržujejo se bukvice tako-le: „Koliko je kostala laška vojska? 500 milijonov in pa 50.000 vojakov. In kaj je opravila? „Nič“. — Ni čuda, da taka resnica preveč kolje oči francozke vlade, in da je zatega voljo jih ukazala zatreti.

Iz Nemškega. Iz Berolina 15. nov. Ker se je po svetu govorica zatrosila, da pruska vlada misli prepovedati barantijo z avstrijskimi obligacijami, je napol vladni tukajšni časnik „Preuss. Zeit.“ danes preklical to novico, rekoč, da je od konca do kraja zlagana.

Stari pivček.

V kerčmi za mizo mi pivček sedi,
Star je že pivček kot malo ljudi;
Starček moj sivi pa joka se, —
Kaj se mu neki zgodilo je?

Vince naliva u kupico si!
In ko jo sprazne, ima solzne oči,
Solza za solzo se po obraz'
V kupico sivčku počasi plaz'.

Pojejo mično mu pesme sladké
Deklice mlade ko rože lepé,
In ko prenehajo sladko pet',
Se ulijó mu solzice spet.

Strune na citrah lepó zapojó,
Fantje z deklíci se v verstah vijó,
In ko mem njega se sučejo,
Ga sópet solze oblijejo. —

„Kaj ti je starček, oj starček ti siv',
Da tako plakaš? Saj vince si pil!
Se mar spominjaš še lepših let,
Srečne mladosti in pa — deklet?“ — —

„Res, res je nekdaj vse boljše biló!“ —
In iz oči se mu solze vderó —
„Pili smo vince in imeli kaj,
Za kar zdaj prosite: Bog nam daj!

„Žali pa to me, — poslušajte me, —
Cesar ne spomnim pred nikadar se:
Toči kerčmar da sedaj vodó
V vince predrago z mirno vestjó!“

Malavašič.

Za Vodnikov spominek

iz neke nabere gosp. Tavčar-ja in gosp. M. Gvajca v Ljubljani
33 gold. 22½ kr. nov. dn.

Loterijne srečke:

V Terstu 19. novembra 1859: 83. 16. 24. 6. 89.
Prihodnje srečkanje v Terstu bo 3. decembra 1859.

Zitna cena

v Ljubljani 19. novembra 1859.

Vagán (Metzen) v novem dnarji: pšenice domače 5 fl. 86. —
banaške 5 fl. 32. — turšice 4 fl. — sorsice 4 fl. 6. — reži 3 fl. 53.
— ječmena 3 fl. 10. — prosa 3 fl. 33. — ajde 3 fl. 13. — ovsa
2 fl. 31.

Kursi na Dunaji

19. novembra 1859. v novem denarji.

Deržavni zajemi ali posojila.	Druge obligacije z lotrijami.
5% obligacije od leta 1859	Kreditni lozi po g. 100 . g. 100.50
v novem dnar. po 100 g. g. 67.75	4½% Terzaški lozi po 100 „ 124.—
5% nar. posojilo od l. 1854 „ 77.70	5% Donavske parabrod-
5% metalike 71.75	ske po g. 100 102.—
4½% „ 63.75	Knez Esterhazy. po g. 40 „ 80.—
4% „ 56.50	Knez Salmove po g. 40 „ 38.75
3% „ 43.—	Knez Palfyove po g. 40 „ 35.50
2½% „ 36.—	Knez Claryove po g. 40 „ 35.50
1% „ 14.—	Knez St. Genoisove po g. 40 „ 36.25
Obligacije zemlišn. odkupa.	Knez Windischgráz. po g. 20 „ 25.—
(po 100 gold.)	Grof Waldsteinove po g. 20 „ 26.—
5% doljno - avstrijske g. 91.—	Grof Keglevičeve po g. 10 „ 14.—
5% ogerske 72.75	Denarji.
5% horvaške in slavonske „ 71.25	Cesarske krone g. 17.10
5% krajske, štajarske,	Cesarski cekini „ 5.88
koroške, istrijske „ 85.—	Napoleondori (20 frankov) „ 9.95
Deržavni zajemi z lotrijami	Souvraindori „ 17.15
Zajem od leta 1834 po 250 „ 340.—	Ruski imperiali „ 10.18
„ „ „ 1834 petink. „ 335.—	Pruski Fridrikdori „ 10.55
„ „ „ 1839 117.—	Angleški souvraindori „ 12.45
„ „ „ 1839 petink. „ 111.—	Louisdori (nemški) „ 10.18
4% narodni od leta 1854 „ 110.25	Srebro (ažijo) „ 23.50
Dohodkine oblig. iz Komo „ 16.—	